א)שעשה בה את המזיד כשוגג איזו שפחה כל שחציה שפחה וחציה בת חורין שנאמר והפדה לא נפדתה דברי ר' ג) יהודה ר' ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית ר' אליעזר בן ג) יעקב אומר כל עריות מפורשות א) ושיור אין לנו אלא חציה שפחה וחציה בת חורין: **גמ'** מנלן דהיא לקי והוא לא לקי דתנו רבנן בקורת תהיה מלמד שהיא לוקה יכול שניהן לוקין תלמוד לומר תהיה היא לוקה והוא אינו לוקה ומנין דהדין בקורת לישנא דמלקות הוא א"ר יצחק תהא ד) בקראי כדתניא גדול הדיינין מקרא שני מונה שלישי אומר הכהו רב אשי אומר בביקור תהיה כדתנן ואין אומדין אותו אלא ה) מכות הראוין להשתלש ת"ר בזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן ו) אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן מנלן אמר רבא דכתיב ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה מכדי עד הכא באיש קא משתעי קרא נכתוב ז) והביא את אשמו לה' ולבסוף לכתוב בקורת תהיה אמאי כתב רחמנא ברישא בקורת תהיה ולבסוף כתב והביא את אשמו לה' ה"ק אם בקורת תהיה היא והביא ח) את אשמו לה' ואם לא תהיה בקורת לא יביא הוא את אשמו אימא הוא מעטיה קרא אבל היא תילקי ותיתי קרבן והביא את אשמו לה' כתיב א"ר יצחק לעולם אינו חייב אלא על שפחה בעולה בלבד שנאמר והיא שפחה נחרפת לאיש ומאי משמע דהאי נחרפת לישנא דשנויי הוא דכתיב ותשטח עליו הריפות ואב"א אם תכתוש ט) האויל במכתש בתוך הריפות בעלי ויתנו ידם להוציא נשיהם ואשמים איל צאן על אשמתם אמר רב חסדא מלמד שכולן שפחות חרופות בעלו: איזוהי שפחה כו': ת"ר והפדה יכול כולה ת"ל לא נפדתה י) יכול לא נפדתה ת"ל והפדה הא כיצד פדויה ואינה פדויה חציה שפחה וחצייה בת חורין ומאורסת לעבד עברי דברי ר"ע ב)רבי ישמעאל אומר בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד עברי א"כ מה ת"ל והפדה לא נפדתה דברה תורה כלשון בני אדם ר' אלעזר בן עזריה אומר כל עריות מפורשות לנו ג) משוייר יא) לנו חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי אחרים אומרים לא יומתו כי לא חופשה בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד כנעני יב) לר' ישמעאל בשלמא והפדה לא נפדתה כדקתני דברה תורה כלשון בני אדם אלא דקתני מאורסת לעבד עברי מנלן יג) דכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש ר' אלעזר בן עזריה היינו ר"ע לר' ישמעאל קאמר לדידי בעלמא כוותיך סבירא ליה ד) דדברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה ל"ל ש"מ להכי אתא לחציה שפחה וחציה בת חורין לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה קסבר דברה תורה כלשון בני אדם אלא יד) הא דעבד כנעני מנלן אמר קרא כי לא חופשה אם אינו ענין לדידה תנהו ענין לדידיה: **מתני'** טו) כל עריות אחד גדול ואחד קטן טז) קטן פטור אחד ער ואחד ישן ישן פטור אחד שוגג ואחד מזיד שוגג בחטאת ומזיד בהכרת: **גמ'** והכא יז) חייב קטן א"ר יהודה הכי קתני כל עריות אחד גדול ואחד קטן קטן פטור וגדול חייב והכא גדול נמי פטור מ"ט דהא מקשיין אהדדי כל עריות אחד יח) ניעור ואחד ישן ישן פטור וכאן ישן יט) נמי חייב א"ר יהודה אמר רב הכי קתני כל עריות אחד ניעור ואחד ישן ישן פטור וניעור חייב וכאן אפילו ניעור פטור מ"ט דמקשיין אהדדי תני תנא קמיה דרב ששת כ) עשו גומר כמערה מתכוין כשאין מתכוין כדרכה כשלא כדרכה ניעור כישן א"ל מאי קאמרת אי בשפחה חרופה קתני אמאי עשו גומר כמערה גומר בשפחה חרופה מיחייב כא) מערה לא מיחייב ותו מתכוין כשאינו מתכוין כב) אי מכוונה מיחייבא אי לא לא מיחייבא וכדרכה כשלא כדרכה נמי כדרכה בשפחה חרופה מיחייב ושלא כדרכה לא מיחייב מאי טעמא כג) שכבת זרע כתיב ומאי ניעור כישן כד) ואי בשאר עריות קא תני עשו גומר כמערה

איפכא

ו) ובשפחה אינו חייב אלא על גמר ביאה דשכבת זרע כתיב בה ס)שרלויה להוריע: **וכל העריות חייב על כל ביאה וביאה.** ובשפחה אמרו לעיל בפירקין (דף ט:) שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה ט): **ר' ישמעאל אומר שפחה.** גמורה: **כל העריות מפורשות.** שהן בנות חורין כ) ושיור אין לנו חוץ ודאי משונה היא ג) חציה שפחה וחציה בת חורין: **גמ' הכא בקריאה.** שהן קורין עליה והפלא ה' את מכותך שכן קורין על הלוקין כמס' מכות (דף כב:): **בבקורת תהיה.** שאם אינה יכולה לקבל ארבעים אומדין אותה בבקור ובמחשבה: **מכות הראויות להשלש.** כגון י"ח או כ"א או כ"ד שהיו מכין אותו שתי ידות ס) מ)(מלפניו ואחת מאחריו) ומקרא ילפינן לה במס' מכות (דף כג.): **בזמן שהאשה לוקה.** שגדולה היא ובת עונשין היא: **איתא הוא מיעטיה קרא.** מהדר אמתני' דקתני לא השוה אשה לאיש לקרבן איתא הוא מיעטיה קרא ממלקות דכתיב תהיה אבל היא איתא תילקי ותייתי קרבן: **לישנא דשינויי הוא.** שנשתנית מגלייתה: **הריפות.** דבר שנשתנה ע"י כתישה וכאן נמי ע"י אבר ס) שמש דש: **ויתנו ידם להוציא.** פסוק הוא בספר עזרא (י): **פדויה** כ) **[ואינה פדויה].** והפדה לא נפדתה משמע פדויה ואינה פדויה: **לרבי ישמעאל מאורסת לעבד עברי מנא ליה.** בשלמא לר"ע דמוקי לה בחציה בת חורין לא בעיא קרא דאיכא למימר מדחייב עלה רחמנא ודאי ד) מאורסת היא מישראל דהא תפסו לה קדושין הילכך איכא למימר לעבד עברי נתקדשה שהרי רבו מוסרה לו בעל כרחו כדמפרש בקדושין (דף יד:) ולא לעבד כנעני שהרי אסורה לו אלא לרבי ישמעאל דאמר שפחה גמורה מאורסת לעבד עברי מנא ליה (דאמר לעבד עברי שהרי אסורה לו) דילמא לעבד כנעני דהא לדידיה שריא כ) לגמרי טפי מעברי: **אם אינו ענין לדידה.** דהא כתיב (ויקרא יט) והפדה לא נפדתה: **מתני' כל העריות.** אם האחד גדול או האיש או האשה האחד חייב והאחד פטור ובשפחה אינו כן וכנגדא מפרש לה: **שוגג בחטאת ומזיד בהכרת.** ובשפחה נהי דאם הוא מזיד והיא שוגגת דפטורין הואיל ואינה לוקה כדאמרינן לעיל בקורת תהיה והביא את אשמו ואי לא פטורין מיהו אם הוא שוגג והיא מזידה היא במלקות והוא באשם כדאמרי' בהאי פירקא (י:) דשוגג ומזיד שוין בבא על השפחה: **גמ' והכא** ל) **חייב.** בתמיה וכי קטן חייב בשפחה: **דהא איתקוש להדדי.** כדאמרן לעיל אם אין האשה לוקה אין האיש מביא אשם: לא) **וכי ישן חייב.** בתמיה: **מערה לא מיחייב.** דשכבת זרע כתיב בה: **וכי מכוין מיחייב ואי לא לא מיחייב.** דשכבת זרע בעינן ושאינו מתכוין כגון נפל מן הגג ונתקע אין ראוי להוריע: **ואי בשאר עריות קתני איפכא מיבעי ליה.** עשו מערה בעריות (ה)

אין האשה לוקה. כגון שהיא שוגגת לג) וקטנה אין האיש מביא קרבן והא דאמרינן לג) ס)לרבות שוגג כמזיד היינו שוגג דאיש כמזיד אבל האשה צריך שתהא מזידה לד): **דהא** מקשו להדדי. הלשון אינו מכוון דהאיש לה) הוקשה לאשה ולא אשה לאיש דהא כי האיש ס)כמו האשה חייבת כדאיתא בת"כ ואיש פרט לקטן יכול שאני מוציא בן תשע שנים ויום אחד ת"ל ואיש א"כ אשה לא איתקשה לאיש: **באין** מתכוין (דכדרכה) פטור. פירש הקונט' משום דש"ז כתיב וכאין מתכוין אינו ראוי להוריע כגון נפל מן הגג ונתקע וקשה מאן לימא לן דאינו ראוי להוריע לו) אלא הוי טעמא משום שאנוס הוא:

הכי

תוספות תהא בקראי. תימה הלא לא מפרש שצריך לקרות בשעה שמלקין אם לא תכלן: **מאורסת** לעבד כנעני. לאו דוקא דהא לא תפסו בה קדושין: **ודרבי ישמעאל בשלמא** והפדה כו' דברה תורה כלשון בני אדם. והכי נמי קאמר בירושלמי לשונות כפולים הן והתורה דברה כהן הלך הלכת נכסוף נכספת גנב גנבתי ור"ע פליג ובכל דוכתא דקאמר הניחא למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם אלא למ"ד וכו' היינו ר' ישמעאל ור"ע:

מסורת הש"ס

א) [נ"ל כר' עקיבא וכ"ה במשנה שבמשניות וכן בברייתא בסמוך], ב) [נ"ל אלעזר בן עזריה כ"ה במשניות ובברייתא בסמוך], ג) כ"ק לג: מכות מב., ד) [גם במשנה שבמשניות איתא והקורא קורא אם לא תשמור וגו' אלא משום דבברייתא מפורש קצת טפי בגדול הדיינים וכו' ליתא למתקע הברייתא], ה) מכות כב., ו) [פי' תוס' ערכין לא: ד"ה המקין ותוס' גיטין לו. ד"ה ממון], ז) גיטין מג., ח) [תוספתא פ"ה פ"ע ע"ש], ט) [גיטין מג.], י) [קדושין יד: וש"נ], כ) [נספ"ח: לי], ל) [מכאן צריך עוד לדף י:], מ) [ויקרא יט], נ) ע"כ צריך לעיל, ס) נ"ל מלאחריו ואחת מלפניו, ע) [לעיל ט.], פ) כ"ה בסוף ד"ל סמוך לאיש יש' כבכ"ה.

תורה אור השלם

1. ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והוא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חפשה לא נתן לה בקרת תהיה לא יומתו כי לא חפשה: ויקרא יט כ
2. ותקח האשה ותפרש את המסך על פני הבאר ותשטח עליו הרפות ולא נודע דבר: שמואל ב יז יט
3. אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי לא תסור מעליו אולתו: משלי כז כב
4. ויתנו ידם להוציא נשיהם ואשמים איל צאן על אשמתם: עזרא י יט

הגהות הב"ח

(א) במשנה מפורשות ומה שיור אין לנו אלא שחציה: (ב) גמ' מפורשות לנו ומה משייר: (ג) רש"י ד"ה כל העריות וכו' תמוה היא בע"כ חציה שפחה: (ד) ד"ה לר' ישמעאל וכו' ודאי לא מאורסת היא מישראל דהא לא תפסי: (ה) ד"ה ואי בשאר וכו' בעריות דחייב כגומר אלא כמערה באשה חייב:

מוסף רש"י

גדול הדיינין מקרא. והפלא ה' את מכותך (ב"מ קיב.). והפדה יכול כולה. שכולה פדויה ומאורסה לעבד עברי קרא מפתפי וקאמר דלא יומתו מחמת כולה, תלמוד לומר לא נפדתה, יכול לא נפדתה. דלא נפדתה כלל ואפילו הכי מחייב אשם אלמא לדידי הואיל ומיוחדת לעבד עברי שמותר בשפחה (גיטין מא.). בשפחה כנענית. שלא נפדית כלל קמשמעי קרא (שם מג.).

שיטה מקובצת

א) שעשה בה את המזיד כשוגג. פי' שהאיש מביא קרבן בין כשהוא מזיד בין כשהוא שוגג אבל אשה ודאי אם היא שוגגת פטורה [מן המלקות] והאיש מן האשם אלא ר"ל כשהיא מזידה. תוס': ב) ר' עקיבא ר"י אומר: ג) ר' אלעזר בן עזריה אומר כל העריות מפורשות שיור. פ"א משוייר אין: ד) בקראי. פ"א בקריאה כדתניא: ה) אלא במכות הראוין: ו) אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן. גליון היה נמי אם אין האיש מביא קרבן אין האשה לוקה דלקמן אמרינן כל העריות אחד גדול ואחד קטן קטן פטור וגדול חייב [והכא גדול נמי פטור] מ"ט דאיתקש אלמא סתמא קאמר ראיה מכאן שהוא קטן שניהם פטורים. מתוס' הרא"ש ז"ל: ז) נכתוב ברישא והביא: ח) היא והביא הוא את: ט) תכתוש את האויל: י) נפדתה אי לא נפדתה יכול כולה ת"ל: יא) משוייר אין לנו אלא חציה: יב) כנעני בשלמא לר' ישמעאל והפדה: יג) מנלן. הואיל ואמר ר' ישמעאל דאינה נפדית כלל מסתמא איירי קרא שמותרת לו דיותר מותרת לעבדים מישראל אבל לר"ע לא כן כיון דפדויה קצת אינה היתר כל כך לעבד כנעני כמו לעבד ישראל הואיל והתחיל לפדות במקצת יש עליה קצת דין בת חורין. תוס': יד) אלא דעבד כנעני הוא מנלן: טו) כל העריות אחד גדול. גליון תימה דלא תנא הך משנה לעיל בהדי הנך חילוקא דבין שפחה לשאר עריות והדר לתני איזו היא שפחה חרופה ואפשר משום דאינן מענין אחד. תוס' הרגמ"ה: טז) הקטן פטור אחד ער ואי ישן הישן פטור א' שוגג וא' מזיד השוגג בחטאת והמזיד בהכרת: יז) והכא קטן חייב א"ר יהודה ה"ק כל העריות אחד: יח) אחד נער ואות י' ר' נמחק ובצ"ל לקמן: יט) תיבת נמי נמחק: כ) ששת גמיר ג"ש סימן: כא) מערה לא מחייב. פרש"י משום דש"ז כתיב וקשה [אא"ה עיין תוס' ד"ה באין עכ"ה] ורי"ף פי' משום דהוא אנוס והשתא הוי פי' דברייתא הכי עשו גומר כמערה ומתכוין כלא מתכוין במאי בכדרכה ושלא כדרכה הרי האי דגומר ומתכוין ושלא כדרכה כמערה ונער כישן נמי איתא ליה האי דינא וקיק אמאי לא תני נער כישן עם מילתא דגומר כמערה קודם כדרכה (ניעור) ושלא כדרכה. תוס': כב) כג) עי' בחדושין: כד) כישן מאי נינהו ואי בשאר עריות קא תנית עשו: כה) חורין משוייר אין: כו) ידות מאחריו ואחת מלפניו: כז) אבר תשמיש המ"ד: כח) ואינה פדויה והפדה: כט) תיבת לגמרי נמחק: ל) והכא קטן חייב: לא) מה"ד וכאן ישן: לב) שוגגת או קטנה אין את ר' נמחק: לג) דאמרינן לעיל לרבות: לד) מזידה והכי איתא בת"כ האיש קטן האשה לוקה ואי האשה קטנה האיש פטור: לה) דהאיש הוקש לאשה ולא אשה כו' האיש נמי פטור האשה חייבת תיבת כמו נמחק: לו) אלא הוי טעמא משום שאנוס הוא:

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ט מהל' שגגות הל' א:
מד ב מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יג:
מה ג מיי' פט"ו מהל' סנהדרין הל' יא:
מו ד מיי' שם פי"ז הל' ג:
מז ה מיי' פ"ט מהל' שגגות הל' ג ופ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יז:
מח ו מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה א:
מט ז מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יג:
נ ח מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הל"א (והל' יח):
נא ט מיי' שם הל' יג:
נב י כ מיי' פ"ג שם הל' טו:

רבינו גרשום

הרביעי שהוא תוך מלאות של שלישי לא חשיב כלום ולטעמיה דר' יהודה האשה שהפילה וולדות הרבה. בבי ולדות איירי בלבד: ולד ראשון גורם. הוי עיקר לידה: פשיטא דהכי איתא. דבהכי פליגי ומאי קמ"ל כשתמצא: משום מפלת תאומים איצטריך ליה לאשמועי' דמספקא לן דסד"א במפלת תאומים דבחד זימנא נתעברו והוא לידה היא אימא מודה ר' יהודה לרבנן דהכא מולד שני מנינן קמ"ל כשתמצא דלעולם קסבר ר' יהודה דמוולד ראשון מנינן: לטומאה וטהרה. לענין ימי טומאה דימי טהרה מאי קא חשיב ר' יהודה וולד שני: דכיון דלא יצא שעה הראויה להקריב קרבן של ראשון קודם שהפילה שני אלא בתוך מלאות הפילתו: ומפסקי ימי טומאה דשני ימי טהרה של ראשון וכששלמו ימי טומאה של שני ממלא ימי טהרה דראשון ומוסיף ליה ימי טהרה כנגד אותן ימי טומאה של שני שהיו בימי טהרה דראשון ואחר כך הדר מני ימי טהרה לשני והיינו קולא שהראשון אינו מאבד כלום מימי טהרה אע"פ שהיו ימי טומאה של שני בתוכם: או דילמא לר' יהודה חומרא הוא דאית ליה. שהוא מחמיר יותר מרבנן דלרבנן אינה מביאה קרבן לעולם אלא על האחרון ולר' יהודה מביאה על הראשון ועל השלישי וכיון שמחמיר גבי קרבן מחמיר נמי לענין טומאה וטהרה דאין פורעין לראשון ימי טהרה כנגד ימי הטומאה דשני אלא ימי טומאה דשני לא מפסקי אלא עולין בחשבון ימי טהרה דראשון דאמרינן לענין טומאה ולד שני כמאן דליתיה דמי: יולדת שוחטין את פסחה וזורקין דמו בשבילה ביום מ' לזכר וביום פ' לנקבה וקשה לר' לא מישתכח היכא הוי לאהאי וקי"ל ביום מ' לזכר וביום פ' לנקבה היכי שוחטין עלה עד כאן טמאה היא לענין קרבן דעדיין לא יצאת שעה שראויה להביא בה קרבן שאינה מביאה קרבן עד יום מ"א או עד יום פ"א: ואמר רב חסדא הא. מתניתא חניא כלומר הא ברייתא דשוחטין עליה ביום מ' מתרצתא היא והכי הויא כגון דילדה תאומים בב' ימים והאי דקתני ביום ארבעים לזכר ביום מ' לזכר שני דהוא יום מ"א לזכר ראשון ויום פ"א לנקבה ראשונית ור' יהודה היא דאמר ולד שני כמאן דליתיה דמי וכבר הוי יום מ"א הלכך שוחטין עליה דאי אמרת בטומאה סבירא ליה לר' יהודה כו': לאורתא נמי. ליל פ"א שהוא פסח לא מצי אכלה דאע"ג דלמחר מתיא קרבן לילה מחוסר זמן להקרבה הוא ומחוסרת כפורים היא אלא לאו ש"מ כו': לעולם. סבירא ליה כמאן דאיתיה דמי (ודקשיא לך) אמאי שוחטין עליה רכי תניא ההיא דשוחטין עליה בפסח הבא בטומאה דרוב צבור טמאי מתים היו ועשוהו בטומאה והואיל ובא בטומאה מצי אכלה מיניה: ומי אכלה והתנן. לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות דאינו נאכל בטומאה אלא לציבור טמאי מתים בלבד: האי דקתני לא יאכלו היינו וזבין וזבות נדות ויולדות דלא אכלי בימי טומאה מדלא טבלו כשעדין לא טבלו וכי קתני דשוחטין עליה ביום מ' משום דכבר טבלה: אי הכי. דטבילה גורמת משמיני דילה כשטבלה בו הוא למשחט עליה ואמאי נקט יום מ' משום דכבר טבלה לזכר לא משמיני ועד מ' לא חזיא למשחט עליה דקסבר טבול יום דזב כזב גמור דמי דלא מצי למישחט עליה עד העריב שמשו והכא נמי טבול יום דיולדת כיולדת דמיא משמיני ועד יום מ' הוי כיומא אריכא והייתו טבול יום ארוך דאמר במס' נדה. ולא חשיב לה הערב שמש עד יום מ' לערב: אי הכי ביום מ' נמי לא חזיא למיכל לאורתא דהא מחסרא כפרה: לאיי ביום מ' חזיא. לאורתא דקסבר מחוסר כפורים (דזבו) [דזב] לא כזב דמי ומצי שחיט עליה אף מחוסר כפורים דיולדת נמי: ולרבא דאמר. במסכת זבחים מחוסר כפורים דזב כזב דמי היכי מתרין לה ביום מ' לזכר: רבא מתרין לה. שוחטין עליה ביום מ' ליצירת זכר כלומר אם מיום שטבלה ונתעברה והפילה ליום מ' שיש לחוש ליצירת זכר שאם היתה מפלת למחר ליום מ"א ואם היה זכר היתה צורתו ניכרת כר' ישמעאל דאמר דזכר נגמרת ליום מ"א ונקבה לפ"א ועכשיו כיון שהפילה יום אחד קודם גמר הצורה לא חשיב ולד הילכך שוחטין עליה כשהפילה ביום מ' ליצירת זכר או ביום פ' ליצירת נקבה: סוף סוף. אמאי שוחטין עליה כשהפילה ביום מ' תיפוק לי דאין שוחטין בטומאה משום נדה דכל יולדת נדה היא: בלידה יבישתא. שלא היה בה דם כלל: אי הכי דליכא דם פשיטא דשוחטין: מהו דתימא אי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם. וראתה דם ואיבדתו: קמ"ל דאפשר לפתיחת הקבר בלא דם: יכול בין רצופין. (כולן) כולן ששים בלא הפסק והוא חומרא דהיינו כגון שילדה נקבה וחזרה והפילה בתוך ימי טהרתה של ראשונה ובאו ימי טומאה של שני בתוך ימי טהרה של ראשון. אי אמרינן ששים בעינן רצופין עולין ימי טומאה של שני בחשבון השישים ונפחתו בימי טהרה של ראשון: או יכול ששים בין ספורים היינו לקולא כלומר שמפסיקין ימי טומאה של שני ימי טהרה של ראשון ותחזרין ומשלימין ימי טהרה דראשון לאחר ימי טומאה דשני ואינה מפסדת כלום מימי טהרה: ת"ל יום

א) פ"ב צריך לדף ט ע"ב. ב) מיטות אלו הם משולי הכנה ת"ע.